

פרסום בגישה פתוחה

שרית סמבול סאס, ראש תחום תהליכים מקצועיים ופרויקטים,
מערך הספריות והמידע

אוניברסיטת
בר־אילן
Bar-Ilan University

מהו פרסום בגישה פתוחה?

בפרסום בגישה פתוחה, תוצרי המחקר (מאמרים אקדמיים, ספרים, עבודות תזה, נתונים) זמינים לכולם בצורה מקוונת ובחינם, ללא חסמים פיננסיים, משפטיים או טכניים לגישה אליהם.

כל אחד יכול לקרוא, להוריד, להעתיק, להפיץ, להדפיס ולחפש בתוך המידע, או להשתמש בו במסגרת ההסכמים החוקיים

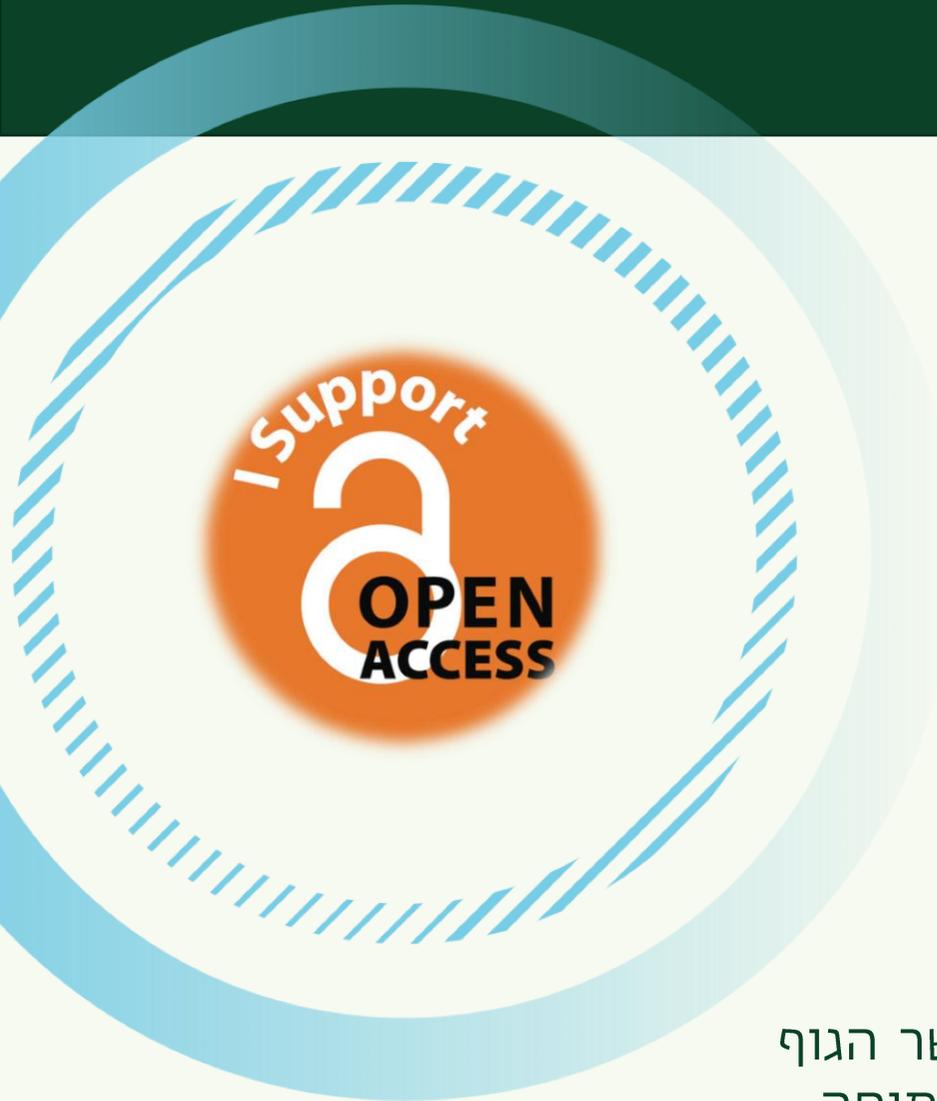
מתוך: <https://lib.biu.ac.il/OpenAccess>

יתרונות הפרסום בגישה פתוחה

למחקר בגישה פתוחה עשויה להיות נראות גבוהה והשפעה רבה יותר ממחקר שהנגישות אליו מוגבלת למנויים בתשלום. בין יתרונותיו ניתן למצוא:

- עלייה בכמות הציטוטים
- יצירת שיתופי פעולה בתוך המוסד ובין חוקרים ממוסדות שונים
- גישה לציבור הרחב
- יישום הממצאים על ידי אנשי מקצוע
- עמידה בדרישות גופי המימון - הפרסום בגישה פתוחה הכרחי כאשר הגוף שמממן את המחקר מתנה את מימונו בפרסום תוצרי המחקר בגישה פתוחה

מסלולים לפרסום בגישה פתוחה

מסלול הזהב (Gold Open Access)

- מסלול הזהב מאפשר לחוקר לפרסם את המאמר בכתב עת בגישה פתוחה או בכתבי עת 'היברידיים'
- נדרש תשלום בעבור פרסום המאמר בכתב העת (APC- Article Processing charge)
- גובה התשלום נקבע על ידי המו"ל
- גישה מקוונת ומיידית למאמר – יתרון
- מערך הספריות והמידע הגיע להסכמים עם מספר מו"לים המאפשרים פרסום ללא עלות או בעלות מוזלת

המסלול הירוק (Green Open Access)

- פרסום המאמר בכתב עת שהקריאה בו היא על בסיס מנוי אך ניתן להפיץ אותו בחינם בגרסה הלא סופית שלו (pre print) או לאחר תקופת אמברגו
- הפקדת המאמר במסלול הירוק אינה כרוכה בתשלום
- הגרסה שמועלית לאתרים אלה הינה על פי הרשאות המוציא לאור

שירותי מערך הספריות והמידע

שירותי מערך הספריות והמידע

□ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

הסכמים לפרסום בגישה פתוחה

ACM

AIP

BRILL

Cambridge
U Press

RSC

Com. of
Biologist

Emerald

Frontiers

Sage

Karger

Elsevier

Taylor &
Francis

Wiley

Springer

Oxford
U Press

IOP

הפרטים הקטנים....

- לא כל ההסכמים מכסים את כל כתבי העת
- בחלק מההסכמים ניתן מימון מלא, ובחלק מההסכמים ישנה עלות נוספת
- בחלק מהמקרים המו"ל מאשר ישירות, ובחלק מהמקרים המאמר נשלח לאישור של מערך הספריות והמידע
- בשל מיעוט מאמרים, עבור המו"ל Taylor & Francis אישורים ניתנים רק לאנשי סגל.
- רצוי להזדהות באימייל של בר אילן
- בכל המקרים השיוך המוסדי יעשה על פי ה- corresponding Author
- אצל חלק מהמו"לים ניתן לפתוח מאמרים בדיעבד

שירותי מערך הספריות

□ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

□ חיפוש כתבי עת

חיפוש כתבי עת שבהסכמים

https://lib.biu.ac.il/Discounts_for_Open_Access#search

חיפוש כתבי עת שבהסכמים עם אוניברסיטת בר-אילן

חיפוש

Journals	Imprint	Who pays	License Option	Publishing Model
Solar Physics	Springer Nature	✓ Library		 Hybrid
Applied Physics A	Springer Nature	✓ Library		 Hybrid

שירותי מערך הספריות

☐ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

☐ חיפוש כתבי עת

☐ ייעוץ בבחירת כתבי עת – סיוע בזיהוי כתבי עת ומו"לים טורפים
(Predatory journals and publishers)

מה הם כתבי עת 'טורפים'?

- באפריל 2019 התכנסו 43 נציגים מעשר ארצות כדי לחפש דרכים להיאבק בכתבי עת ומו"לים טורפים!¹ הם קבעו שצעד ראשון למאבק בכתבי עת טורפים הוא הגדרתם.
- תמצית ההגדרה שפרסמו: כתב עת טורף הוא כזה שמעדיף אינטרסים אישיים על-פני מחקר אקדמי, תוך פרסום מידע כוזב או מטעה, סטייה מהתהליכים המקובלים של עריכה ופרסום, הימנעות משקיפות ושתדלנות אגרסיבית
- בין הטענות המרכזיות כלפי כתבי עת 'טורפים': קבלת מאמרים לפרסום במהירות, ללא ביקורת עמיתים ובקרת איכות, יידוע כותבים אודות דמי הפרסום רק לאחר קבלת המאמר לפרסום, רישום חוקרים כחברי מועצת העורכים של כתב העת ללא רשותם, רישום שמות מזויפים כחברי מועצת העורכים, היעדר אימפקט פקטור, או הצגת אימפקט פקטור מזויף ועוד ועוד

איך מזהים כתבי עת טורפים?

➤ מאגרים להערכת כתבי עת – JCR, SCOPUS

➤ מאגרים נוספים כגון: Stop Predatory Journals, Think. Check. Submit, DOAJ, Cabells

Beall's list of predatory publishers

➤ בדיקה עצמאית של כתב העת: מי הם העורכים? האם מופיעים פרטי הקשר המלאים?

מאמרים קודמים שפורסמו, תהליך הפרסום ולוח הזמנים הנלווה, תנאי החוזה והתשלום, האם המידע

המפורסם באתר נכון וניתן לאמת אותו? ועוד

➤ מידע נוסף ניתן למצוא בקישור: https://lib.biu.ac.il/Tools_and_Tips_for_Publishing_OA

וגם אנחנו יכולים לסייע...

להלן ממצאים שאספתי באמצעות חיפוש מידע ברשת האינטרנט ובאמצעות כלים שונים לגבי כתב העת הנדון. המידע מנסה לספק קריטריונים לבחינת אמינות כתב העת. בסופו של דבר, ההחלטה היכן לפרסם את עבודת החוקר תלויה בחוקר עצמו.

הקריטריונים מתבססים על הכלי הבא:

Rele, Shilpa; Kennedy, Marie; and Blas, Nataly, "Journal Evaluation Tool" (2017). *LMU Librarian Publications & Presentations*. 40.
https://digitalcommons.lmu.edu/librarian_pubs/40

שלב 1. הערכת כתב העת

קריטריון	תוצאות	הערכה
חיפוש כתב העת באינטרנט	כתב העת נמצא בין חמשת התוצאות המובילות בדף הראשון של החיפוש ואין הודעות אזהרה בדף התוצאות.	Good
השם של כתב העת	לכתב העת שאנו מעריכים יש שם הדומה לכתב עת אחר אך ניתן להבחין בין השניים. World Review of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development (ISSN: 2042-5961)	Fair
מערכת כתב העת	שמות חברי מערכת כתב העת רשומים באופן מלא וכן השיוך המוסדי שלהם. הערה: ניסיתי לאמת את המידע מול האתרים האישיים של החוקרים. המידע על היותם עורכים בכתב העת לא הופיע אצל כולם.	Fair

שירותי מערך הספריות

□ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

□ חיפוש כתבי עת

□ ייעוץ בבחירת כתבי עת – סיוע בזיהוי כתבי עת ומו"לים טורפים
(Predatory journals and publishers)

□ הדרכות אישיות וקבוצתיות

שירותי מערך הספריות

□ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

□ חיפוש כתבי עת

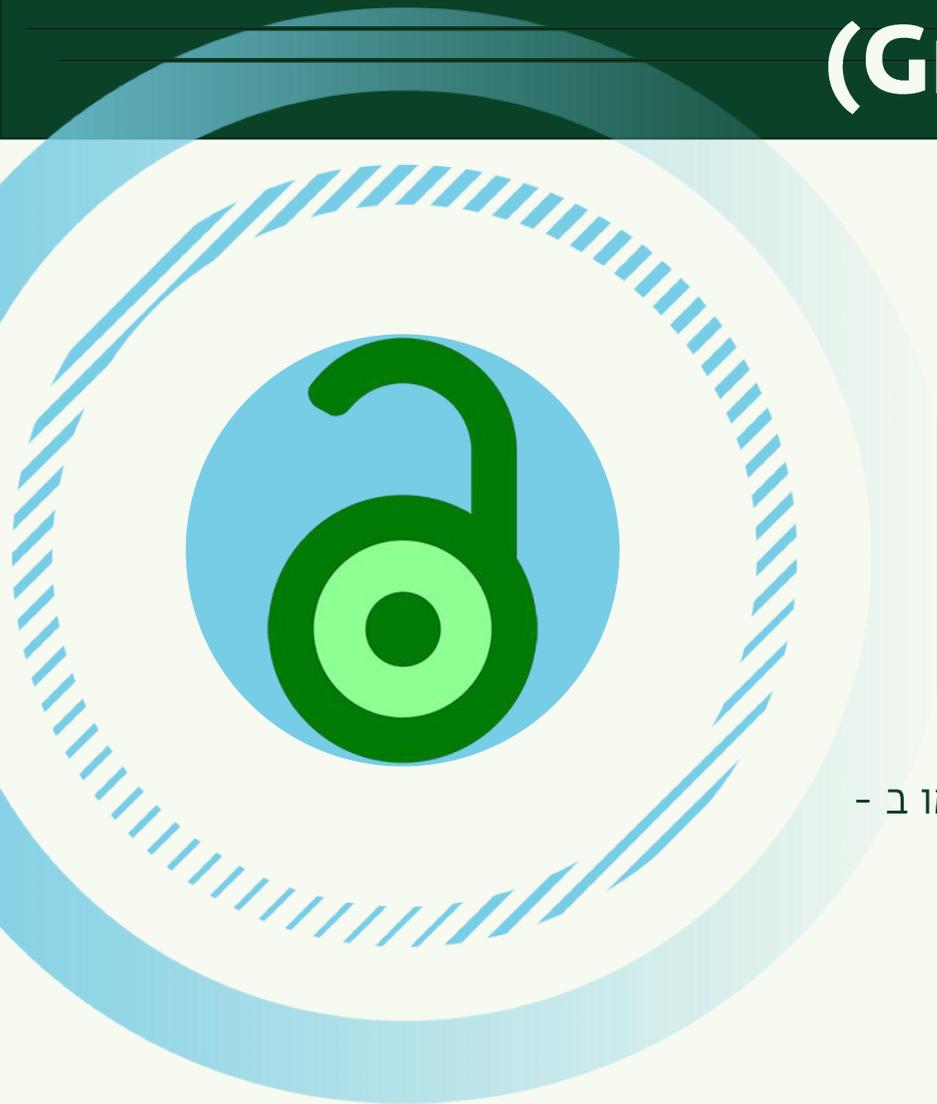
□ ייעוץ בבחירת כתבי עת – סיוע בזיהוי כתבי עת ומו"לים טורפים
(Predatory journals and publishers)

□ הדרכות אישיות וקבוצתיות

□ ייעוץ בבחירת מאגרי הפקדה – 'המסלול הירוק'

המסלול הירוק (Green Open Access)

- מאגר ההפקדה של אוניברסיטת בר אילן נמצא בתהליך הקמה מתקדם
- קישור לטופס ההפקדה
- אנו מפקידים את ה-Accepted version של מאמרים שפורסמו משנת 2020 ואילך בכתבי עת מבוססי מנוי, שלא קיימת בעבורם גרסה פתוחה בכתב העת (OA) או במאגר הפקדה פתוח לציבור הרחב (arXiv, SSRN וכו').
- ניתן במקביל להפקיד במאגר נושאי (היכן שהמאמר יקבל את החשיפה הגדולה ביותר) או ב-Zenodo
- ייעוץ בנושאי זכויות יוצרים – איזה גרסה להעלות? מה מותר ומה אסור?
- מידע נוסף באתר מערך הספריות - <https://lib.biu.ac.il/Copyrights>

שירותי מערך הספריות

☐ הסכמים לפרסום בגישה פתוחה ללא עלות או בעלות מופחתת

☐ חיפוש כתבי עת

☐ ייעוץ בבחירת כתבי עת – סיוע בזיהוי כתבי עת ומו"לים טורפים
(Predatory journals and publishers)

☐ הדרכות אישיות וקבוצתיות

☐ ייעוץ בבחירת מאגרי הפקדה – 'המסלול הירוק'

☐ אירועים - שבוע גישה פתוחה 2026 (8-12.3.2026)

Open Access Week 2022

מוזמנים לפנות בכל שאלה או בקשה:

שרית סמבול סאס: sarit.sambol-szasz@biu.ac.il
ד"ר יהודית שקולניצקי ליברמן: Yehudit.Shkolnisky@biu.ac.il

אוניברסיטת
בר־אילן
Bar-Ilan University

תודה רבה!

אוניברסיטת
בר־אילן
Bar-Ilan University

